

УДК 338.640

Моргулець О.Б., д.е.н., професор,
Медведь І.О., здобувач вищої освіти,
Київський національний університет
технологій та дизайну, м. Київ, Україна

СТАЛИЙ РОЗВИТОК ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ УКРАЇНИ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ВІЙНИ

Стрімке зростання напруженості та конфліктів у світі та Україні, зокрема, викликає серйозні зміни в економічному геопросторі, а готельно-ресторанний сектор, як важлива галузь індустрії гостинності страждає чи не найбільше. Зростаюча нестабільність, руйнування інфраструктури, зміна туристичних потоків і загальна небезпека створюють виклики, які потребують глибокого аналізу та розуміння. Тому вплив війни на готельно-ресторанний бізнес в Україні є предметом інтересу та досліджень багатьох науковців. Дане дослідження має на меті розкрити виклики та можливості, з якими стикаються підприємства готельно-ресторанного бізнесу та запропонувати потенційні шляхи для зміцнення їх економічної стійкості та сталого розвитку.

В ході дослідження встановлено, що для багатьох закладів гостинності воєнний стан став катастрофічною ситуацією, що призвела до їхнього примусового закриття. Водночас, виявлено, що будь-яка криза відкриває нові можливості для інших, більш гнучких і стійких до стресів підприємств.

Сьогодні відсутність збитків є ключовим показником ефективності готельно-ресторанного бізнесу. Проте відмічаються і позитивні тенденції розвитку українського готельно-ресторанного бізнесу, переважно на заході та у центрі України, де прибуття великої кількості внутрішньопереміщених осіб сприяло відновленню ринку [1].

Основними проблемами закладів гостинності, які спричинила війна стали: фізичне знищення закладів в окупованих районах, порушення логістичних ланцюгів та падіння купівельної спроможності населення, зниження туристичного потоку в країну, руйнування інфраструктури, загроза

безпеці туристів – все це створює серйозні виклики для бізнесу в галузі.

Умови війни змушують готелі та ресторани переглянути свої стратегії розвитку, щоб пристосуватися до нових реалій. Це може включати зміни в ціновій політиці, розширення або скорочення послуг, а також залучення нових ринків та сегментів клієнтів. Найкращою стратегією виживання є гнучкість бізнесу, а також використання позитивного досвіду відновлення економіки після війни у країнах, які пережили подібну кризу. У світі існує безліч прикладів того, як після серйозних конфліктів країни відновлювалися і ставали ще міцнішими, ніж до того. Це також стосується галузі гостинності. З цього погляду важливо для України взяти на озброєння досвід таких країн, як Хорватія, Кіпр, Грузія тощо, які успішно відновили свою галузь гостинності після кризи [2].

Першочерговими кроками виходу з кризи можуть стати: перехід на вітчизняну сировину, гнучке оновлення ресторанного меню, створення власних ланцюгів поставок, релокація бізнесу – перенесення або відкриття нових закладів у безпечних регіонах країни, перехід на гнучкі форми оплати праці. Також можна використати практику багатьох підприємств, які частково переорієнтувалися на обслуговування військових та надають послуги для гуманітарних місій та волонтерських груп [2]. Використання цих кроків може сприяти початком відновлення та нового розвитку готельно-ресторанного бізнесу в умовах війни.

Разом з тим, перш за все, важливо розробити гнучкий план дій, а краще мати декілька планів: оптимістичний, песимістичний, реалістичний та на випадок виникнення найгіршої ситуації. Диверсифікація послуг може забезпечити додаткові джерела прибутку, наприклад, шляхом розширення цільової аудиторії або впровадження нових послуг для місцевих жителів та гуманітарних працівників. Важливо також зберігати ефективний контроль над витратами, шляхом оптимізації процесів та ресурсів. Крім того, підтримка та співпраця з місцевими владами, громадськими організаціями та іншими підприємствами може стати важливим чинником успіху, дозволяючи об'єднати

зусилля для подолання спільних викликів. Нарешті, необхідно приділяти увагу психологічному та емоційному благополуччю персоналу, забезпечуючи їхню підтримку та навчання з управління стресом та кризовими ситуаціями [3; 4; 5].

Отже, протягом останніх двох років Україна стикнулася з надзвичайною загрозою – повномасштабним військовим вторгненням на свою територію, що призвело не лише до величезних людських втрат, але й значних збитків для економіки країни. Проте, незважаючи на економічні виклики, вітчизняний бізнес продовжує демонструвати свою стійкість. Готельно-ресторанна сфера не є винятком, і навіть при прямих фізичних та економічних загрозах її учасники виявляють надзвичайну об'єднаність та взаємну підтримку. Запропоновані рекомендації виходу з кризи готельно-ресторанного бізнесу спрямовані на сприяння сталому розвитку України, відновленню та зміцненню економіки в умовах геополітичної нестабільності.

Література

1. Робота закладів західної частини України в умовах війни: що змінилося? *Ресторатор*. URL: <https://www.restorator.ua/post/west-ukrainian-restaurants-during-war> (дата звернення: 11.04.2024).
2. Робота закладів західної частини України в умовах війни: що змінилося? URL: <https://www.restorator.ua/post/west-ukrainian-restaurants-during-war> (дата звернення 12.04.2024).
3. Моргулець, О. Б., Нищенко, О. В. (2023). Готельно-ресторанний бізнес України у довоєнний, воєнний та післявоєнний період. *Індустрія туризму і гостинності в Центральній та Східній Європі*, (8), 88-96.
4. Моргулець О.Б., Шевченко О.О. (2024). Туристичний бізнес України в умовах геополітичної нестабільності: стратегії розвитку. *Економічний простір*, (189). С. 349-354.
5. Лупашко А. Заощаджуємо та примножуємо. Як власникам бізнесу змусити гроші працювати в умовах війни. URL: <https://delo.ua/realty/zaoshhadzujemo-ta-primno-zujemo-yak-vlasnikam-biznesu-zmusiti-grosi-pracyuvati-v-umovax-viini-404867> (дата звернення 12.04.2024).